

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 2010

2 SEPTEMBRE 2010

Proposition de loi modifiant le Code civil en ce qui concerne la notification de la cessation unilatérale de la cohabitation légale

(Déposée par Mme Martine Taelman)

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition de loi reprend le texte d'une proposition qui a déjà été déposée au Sénat le 15 octobre 2008 (doc. Sénat, n° 4-967/1 - 2008/2009).

Le nombre de cohabitants légaux ne cesse d'augmenter.

En 2000, année de l'entrée en vigueur de la loi du 23 novembre 1998 instaurant la cohabitation légale, 5 144 personnes ont fait une déclaration de cohabitation légale. En 2001, elles étaient 21 427.

En 2002, ce nombre est retombé à 8 958 et depuis lors, il augmente chaque année. En 2005, elles étaient 30 749, soit 12 251 de plus qu'en 2004.

Au total, 96 039 personnes ont déjà conclu un contrat de vie commune.

Alors que ces dernières années, le nombre de mariages stagne aux alentours de 43 000, le contrat de vie commune gagne en popularité.

En 2003, 21,07 % des couples désireux d'institutionnaliser leur relation choisirent la cohabitation légale et 78,93 % le mariage.

En 2005, la proportion était de 42 % contre 58 %.

BELGISCHE SENAAAT

BUITENGEWONE ZITTING 2010

2 SEPTEMBER 2010

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat betreft de kennisgeving van de eenzijdige beëindiging van de wettelijke samenwoning

(Ingediend door mevrouw Martine Taelman)

TOELICHTING

Dit wetsvoorstel neemt de tekst over van een voorstel dat reeds op 15 oktober 2008 in de Senaat werd ingediend (stuk Senaat, nr. 4-967/1 - 2008/2009).

Steeds meer mensen kiezen voor een wettelijke samenwoning.

In 2000, het jaar van inwerkingtreding van de wet van 23 november 1998 tot invoering van de wettelijke samenwoning, gingen 5 144 personen een wettelijke samenwoning aan, gevolgd door 21 427 personen in 2001.

In 2002 was er een terugval tot 8 958 personen en sindsdien zijn er elk jaar steeds meer personen die een verklaring tot wettelijke samenwoning afleggen. In 2005 waren dat er 30 749, dat zijn er 12 251 meer dan in 2004.

In totaal hadden toen reeds 96 039 mensen een samenlevingscontract afgesloten.

Terwijl het aantal huwelijken de laatste jaren stagneert rond de 43 000, wint het samenlevingscontract aan populariteit.

In 2003 koos 21,07 % van de koppels die voor een institutionalisering van hun relatie opteerden voor de wettelijke samenwoning en 78,93 % voor het huwelijk.

In 2005 was de verhouding 42 % tegenover 58 %.

La cohabitation légale séduit donc toujours plus de couples. Cet attrait peut s'expliquer par les avantages qu'elle présente. En effet, cette forme de cohabitation est assortie de moins de droits et de devoirs tout en assurant une protection juridique aux partenaires. Ce régime règle d'ailleurs principalement les questions patrimoniales. Il a trait également au droit successoral. Ainsi, les cohabitants légaux sont assimilés aux conjoints en ce qui concerne le taux des droits de succession. Les droits des cohabitants légaux sont de plus en plus étendus. Il peut être renvoyé à cet égard à la loi du 28 mars 2007 modifiant, en ce qui concerne le droit successoral à l'égard du cohabitant légal survivant, le Code civil et la loi du 29 août 1988 relative au régime successoral des exploitations agricoles en vue d'en promouvoir la continuité.

À l'instar du mariage, la cohabitation légale se solde également souvent par un échec. Ces dernières années, on dénombre environ 30 000 divorces par an, alors qu'un cinquième environ des cohabitations légales contractées jusqu'à présent ont été rompues.

Toutefois, de nombreux contrats de vie commune ne sont pas dissous officiellement mais *de facto* : les couples se séparent sans rompre le contrat. En effet, le service population de la commune constate de plus en plus fréquemment qu'une personne ayant conclu un contrat de cohabitation a, en réalité, déjà entamé une nouvelle relation.

Cette situation tient au fait qu'après une rupture, bon nombre de couples ne sont plus en mesure de se rendre à la maison communale pour déclarer que la cohabitation légale a pris fin. Si l'un des deux partenaires peut effectivement en faire la déclaration, la cessation unilatérale doit cependant être signifiée par huissier. Cette procédure coûtera facilement aux intéressés quelque 150 euros, un prix qui s'avère être un obstacle.

L'absence de mention de la cessation de la cohabitation peut toutefois avoir des répercussions importantes, en cas de décès par exemple.

La présente proposition de loi entend dès lors adapter l'article 1476 du Code civil, afin que l'officier de l'état civil ne doive pas, lorsqu'il est mis unilatéralement fin à la cohabitation légale, signifier celle-ci à l'autre partie, mais doive l'en informer par lettre recommandée.

*
* *

De wettelijke samenwoning wordt dus steeds aantrekkelijker voor koppels. Een verklaring hiervoor kan te vinden zijn in de voordelen ervan. Er zijn immers minder rechten en plichten aan gekoppeld maar tegelijkertijd zijn de partners juridisch beschermd. De voornaamste regels hebben trouwens betrekking op het vermogen. Andere regels hebben betrekking op het erfrecht. Zo worden wettelijk samenwonenden wat het tarief van de successierechten betreft, gelijkgeschakeld met gehuwden. De rechten van wettelijk samenwonenden worden ook steeds meer uitgebreid. In dit verband kan verwezen worden naar de wet van 28 maart 2007 tot wijziging, wat de regeling van het erfrecht van langstlevende wettelijk samenwonende betreft, van het Burgerlijk Wetboek en van de wet van 29 augustus 1988 op de erfregeling inzake landbouwbedrijven met het oog op het bevorderen van de continuïteit.

Net als bij huwelijken loopt de wettelijke samenwoning echter ook vaak spaak. Er zijn de laatste jaren ongeveer 30 000 echtscheidingen per jaar. Daartegenover staat dat ongeveer één vijfde van het aantal gesloten wettelijke samenwoningen intussen verbroken is.

Een groot aantal samenlevingscontracten wordt echter niet officieel maar wel *de facto* ontbonden: koppels gaan uit elkaar zonder het contract te verbreken. Het gebeurt immers steeds vaker dat de dienst «bevolking» van de gemeente vaststelt dat de persoon met een samenlevingscontract al in een nieuwe relatie zit.

De reden hiervoor is dat veel koppels na hun breuk niet meer in staat zijn om samen naar het gemeentehuis te gaan om te verklaren dat de wettelijke samenwoning beëindigd is. Het is dan wel mogelijk voor één van beiden om dit te doen, maar de eenzijdige beëindiging moet dan door een deurwaarder betekend worden. Dit kost echter al gauw ongeveer 150 euro en dit blijkt een struikelsteen te zijn.

Het niet melden van de beëindiging kan echter belangrijke gevolgen hebben, bijvoorbeeld bij overlijden.

Dit wetsvoorstel wil daarom artikel 1476 van het Burgerlijk Wetboek aanpassen zodat de ambtenaar van de burgerlijke stand in geval van eenzijdige beëindiging van de wettelijke samenwoning de beëindiging niet meer moet betekenen aan de andere partij, maar er kennis van moet geven bij aangetekende brief.

Martine Taelman.

*
* *

PROPOSITION DE LOIArticle 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans le livre III, titre *Vbis*, article 1476 du Code civil, inséré par la loi du 23 novembre 1998 et modifié par la loi du 3 décembre 2005, les modifications suivantes sont apportées :

1° Le § 2, alinéa 4, est remplacé par les quatre alinéas suivants :

« La déclaration unilatérale de cessation est remise à l'officier de l'état civil de la commune du domicile des deux parties ou, lorsque les parties ne sont pas domiciliées dans la même commune, à l'officier de l'état civil de la commune du domicile de la partie qui fait la déclaration.

L'officier de l'état civil notifie à l'autre partie dans les huit jours par lettre recommandée/lettre ordinaire qu'elle peut prendre connaissance de la déclaration unilatérale de cessation et la signer pour accord à la maison communale dans les quatorze jours à compter de la date d'envoi de la lettre recommandée/lettre ordinaire.

Si l'autre partie signe pour accord la déclaration unilatérale de cessation, la déclaration de cessation par consentement mutuel est acquise, et l'officier de l'état civil procède comme prévu à l'alinéa 3.

Si l'autre partie ne donne pas suite à la lettre que lui a transmise, comme prévu à l'alinéa 5, l'officier de l'état civil, celui-ci signifie la cessation à l'autre partie, dans les huit jours de l'expiration du délai visé au même alinéa, par exploit d'huissier et, le cas échéant, il la notifie dans le même délai, par lettre recommandée, à l'officier de l'état civil de la commune du domicile de l'autre partie. »

WETSVORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In boek III, titel *Vbis*, artikel 1476 van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998 en gewijzigd bij de wet van 3 december 2005, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° § 2, vierde lid, wordt vervangen door de volgende vier leden :

« De eenzijdige verklaring van de beëindiging wordt overhandigd aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente van de woonplaats van beide partijen of, indien de partijen geen woonplaats hebben in dezelfde gemeente, aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de woonplaats van de partij die de verklaring aflegt.

De ambtenaar van de burgerlijke stand informeert binnen de 8 dagen de andere partij per aangetekend schrijven/gewone brief dat deze partij van de eenzijdige verklaring van beëindiging kennis kan nemen en deze voor akkoord kan ondertekenen op het gemeentehuis en dit tot 14 dagen na de datum van verzending van het aangetekend schrijven/de gewone brief.

Indien de andere partij de eenzijdige verklaring van beëindiging voor akkoord ondertekent, komt een verklaring van de beëindiging in onderlinge overeenstemming tot stand en handelt de ambtenaar van de burgerlijke stand zoals voorzien in het derde lid.

Indien de andere partij niet reageert op het schrijven van de ambtenaar van de burgerlijke stand zoals hierboven vermeld, betekent de ambtenaar van de burgerlijke stand binnen acht dagen na het vervallen van de termijn uit het lid 4, 2e alinea, de beëindiging bij gerechtsdeurwaardersexploot aan de andere partij en in voorkomend geval geeft hij er kennis van bij aangetekende brief binnen dezelfde termijn aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente van de woonplaats van de andere partij. »

2° au § 2, alinéa 5, qui devient l'alinéa 8, les mots « de la signification et » sont supprimés. »

20 juillet 2010.

2° in § 2, vijfde lid, dat het achtste lid wordt, worden de woorden « de betekening en » opgeheven. »

20 juli 2010.

Martine Taelman.